
[2001-5-RE](#)

CAUSA 2001-5-RE

Número de registre: 54-2001. Recurs d'empara

AUTE DEL DIA 5 D'ABRIL DEL 2001

BOPA núm. 37, de 12 d'abril del 2001

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 13 de febrer del 2001 per la representació processal del Sr. Pedro Luís Yáñez Román i de les Sres. M. Dolores de Aldecoa Boceta i, M. Jesús, Sílvia, Cristina i Virgínia Yáñez de Aldecoa, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència i l'aute de dates 21 d'octubre de 1999 i 15 de novembre del 2000, respectivament, dictats pel Tribunal de Corts, per haver-se pogut produir una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució i atès que sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència atorgant l'empara sol·licitada, declarant lesionats el dret a la jurisdicció, el dret a obtenir de la jurisdicció una decisió fonamentada en dret, el dret a l'assistència tècnica d'un lletrat, el dret a un judici de durada raonable, el dret a la presumpció d'innocència, el dret a ser informat de l'acusació, el dret a no confessar-se culpable i el dret a no declarar en contra d'un mateix, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, "anul·lar la integritat dels autes número 28-EP/92; i retrotreure el procediment al moment anterior en què s'ha produït la violació del dret, és a dir: les declaracions prèvies a l'aute de processament dels encausats; la providència d'immobilització i embargament dels comptes bancaris dels recurrents";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal de data 13 de març del 2001;

Vist l'escrit presentat per la representació processal dels recurrents el dia 30 de març del 2001, amb la finalitat de complementar l'escrit de recurs d'empara esmentat;

Vist l'escrit presentat per la representació processal dels recurrents el dia 5 d'abril del 2001, amb la finalitat de complementar l'escrit de recurs d'empara esmentat;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Josep López Burniol;

Antecedents

Primer

Amb data 29 d'octubre de 1990, la representació processal dels Srs. Antonio de Nicolás Pachón i Yoshihiko Endo va interposar querella criminal per un presumpte delictes d'apropiació indeguda amb abús de confiança i estafa contra el Sr. Pedro Luís Yáñez Román davant el batlle episcopal.

Amb data 10 de maig de 1991, la representació processal dels querellants va formular complement i ampliació de la querella criminal esmentada quant als subjectes, i es va querellar igualment contra tres de les filles del Sr. Pedro Luís Yáñez Román, les Sres. M. Jesús, Sílvia i Cristina Yáñez de Aldecoa, i quant a l'objecte, considerant la comissió d'un delictes menor d'intrusisme professional.

Segon

Amb data 10 d'abril de 1992 es va incoar aquesta causa amb el número 28-EP/92. El 21 d'abril de 1992 es va dictar aute de processament contra el Sr. Pedro Luís Yáñez Román com a responsable, criminalment, dels delictes majors d'estafa i apropiació indeguda, i del delictes menor d'intrusisme professional i, el 4 de maig de 1992, es va dictar un altre aute de processament contra la Sra. M. Dolores de Aldecoa Boceta i les Sres. M. Jesús, Sílvia i Cristina Yáñez de Aldecoa com a responsables, penalment, dels delictes majors d'estafa i apropiació indeguda.

Tercer

El judici oral es va celebrar el dia 24 de febrer de 1999 i, aquell mateix dia, la representació processal dels acusats va presentar un escrit mitjançant el qual formulava una denúncia contra "el Batlle, Jutges i Magistrats presumptament imputats i recusats, inclòs alguns les signatures dels quals són il·legibles en la peça del sumari".

El mateix dia, el Tribunal de Corts va decidir mitjançant aute no admetre a tràmit aquesta "denúncia-querella-recusació", ja que les imputacions delictives contingudes en aquest escrit no tenien "cap mena de fonament sent evident que es tracta d'una maniobra dilatòria puix el judici oral de la causa està fixada pel dia d'avui".

El representant processal dels acusats va interposar recurs d'apel·lació davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia que, amb data 20 de setembre de 1999, va dictar sentència mitjançant la qual, en l'absència d'un motiu versemblant de recusació, desestimava el recurs d'apel·lació esmentat i confirmava en tots els seus punts l'aute de data 24 de febrer de 1999.

Quart

Amb data 21 d'octubre de 1999, el Tribunal de Corts va dictar una sentència en què condemnava en rebel·lia el Sr. Pedro Luís Yáñez Román com a responsable penalment en concepte d'autor d'un delictes major d'apropiació indeguda i d'un delictes major d'estafa, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de cinc anys de presó, a l'expulsió definitiva del Principat d'Andorra i al pagament de les despeses processals causades, així com a abonar al Sr. Yoshihiko Endo la quantitat de 3.980.180,61 dòlars USA i a abonar també al Sr. Endo esmentat i al Sr. Antonio de Nicolás Pachón la quantitat de cinc milions de pessetes a cadascun d'ells. Així mateix, va decidir absoldre la Sra. M. Dolores de Aldecoa Boceta i les Sres. M. Jesús, Sílvia i Cristina Yáñez de Aldecoa dels delictes majors d'apropiació indeguda i d'estafa, i

---

també el Sr. Pedro Luís Yáñez Román i les Sres. M. Jesús, Sílvia i Cristina Yáñez de Aldecoa del delictes menor d'intrusisme.

Cinquè

Amb data 9 de desembre de 1999, la representació processal dels avui recurrents en empara va presentar recurs d'apel·lació contra la sentència del Tribunal de Corts esmentada.

Sisè

Amb data 20 de desembre de 1999, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual acordava admetre la demanda d'aclariment de la sentència de data 21 d'octubre de 1999, formulada per l'acusació particular, precisava que el Sr. Pedro Luís Yáñez Román havia d'abonar al Sr. Yoshihiko Endo les quantitats de 3.980.180,61 dòlars USA i 250.000 dòlars USA i aclaria que el Tribunal atorgava als perjudicats tot el ròssec del compte corrent núm. SE 19.303.

Setè

Amb data 13 de gener del 2000, la representació processal dels avui recurrents va interposar recurs d'apel·lació contra l'aute del Tribunal de Corts de data 20 de desembre de 1999.

Vuitè

Amb data 26 de gener del 2000, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va acordar, mitjançant aute, inadmetre el recurs d'apel·lació dels recurrents ja que "l'article 196.1 del Codi de Procediment Penal preveu que només són susceptibles de recurs d'apel·lació les sentències que no hagin estat dictades en rebel·lia dels condemnats. I en aquest cas la sentència ha estat dictada en rebel·lia de Pedro Luís Yáñez Roman, motiu pel qual li correspon abans d'interposar recurs d'apel·lació, i a títol principal, servir-se del procediment del recurs d'audiència".

Així mateix la Sala esmentada també va considerar inadmissible el recurs d'apel·lació interposat per l'esposa i les filles del condemnat per manca d'interès en el recurs d'aquelles que havien estat absoltes i per manca de legitimació processal d'aquelles que no havien estat part en la causa.

Novè

Amb data 18 de febrer del 2000, el Sr. Pedro Luís Yáñez Román va comparèixer davant el Tribunal de Corts perquè se li notifiqués la sentència de data 21 d'octubre de 1999 i com que va manifestar la seva intenció de presentar recurs d'audiència contra aquesta sentència en el termini de quinze dies, el Tribunal de Corts mitjançant providència va acordar suspendre l'execució de la pena imposada fins a la resolució del recurs esmentat.

Desè

La representació processal de la família Yáñez va presentar un incident de nul·litat d'actuacions davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia contra l'aute de data 26 de gener del 2000 que desestimava el recurs d'apel·lació.

Amb data 4 de març del 2000, la representació processal del Sr. Pedro Luís Yáñez Román va formular recurs d'audiència contra la sentència de data 21 d'octubre de 1999 i, amb data 16 de

---

març del 2000, el Tribunal de Corts va declarar la procedència del recurs esmentat.

Onzè

Amb data 6 de juny del 2000, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va acordar no admetre l'incident de nul·litat d'actuacions presentat contra l'aute de data 26 de gener del 2000 per la representació processal dels avui recurrents.

Dotzè

Mitjançant aute de data 18 de setembre del 2000, el magistrat ponent del Tribunal de Corts va fixar com a data del judici oral del recurs d'audiència el 27 d'octubre del 2000.

Ni el Sr. Pedro Luís Yáñez Román ni el seu advocat defensor van comparèixer al judici oral; tanmateix, l'advocat esmentat va presentar, el mateix dia, un escrit en què manifestava que "davant de la manca de notificació legal per comissió rogatòria al recurrent i, l'encàrrec del Col·legi d'Advocats de Madrid per portar la direcció lletrada de la defensa del condemnat a mort a Florida, Estats Units, el Lletrat defensor ha aconsellat al Professor Doctor Pedro Luís Yáñez Roman de sol·licitar un aplaçament de la vista del recurs d'audiència al Tribunal de Corts, donades les circumstàncies, assumint el recurrent els drets i obligacions que en dret corresponguin", alhora que interposava incident de nul·litat d'actuacions per vulneració del dret fonamental a la jurisdicció i del dret al procés degut.

Tretzè

Amb data 15 de novembre del 2000, el Tribunal de Corts va acordar, mitjançant aute, declarar desert el recurs d'audiència contra la sentència de data 21 d'octubre de 1999 i declarar-ne la fermesa i ordenar-ne l'execució, ja que "consta fefaentment, per les pròpies manifestacions que es contenen en l'escrit presentat pel lletrat de l'acusat Pedro Luís Yáñez Roman en la mateixa data de la vista del recurs, que l'acusat Pedro Luís Yáñez Roman tenia cabdal coneixement de la data i hora assenyalades per a la celebració de l'acte de judici oral, així com que l'esmentat acusat no es troba a disposició d'aquest Tribunal per haver fugit a Espanya, fent del tot impossible la seva recerca i posada a disposició d'aquest Tribunal donat que la seva condició de ciutadà espanyol exclou tota possibilitat de que sigui demanada la seva extradició". Aquest aute va ser notificat a la representació processal del Sr. Pedro Luís Yáñez Román el 15 de novembre mateix.

Catorzè

Amb data 30 de novembre del 2000, la representació processal dels recurrents va interposar un incident de nul·litat d'actuacions davant el Tribunal de Corts contra l'aute de data 15 de novembre del 2000 esmentat per vulneració de l'article 10 de la Constitució.

Quinzè

Amb data 2 de gener del 2001, el Tribunal de Corts va dictar un aute en què desestimava l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

Setzè

Amb data 13 de febrer del 2001, la representació processal del Sr. Pedro Luís Yáñez Román i de la

---

seva família va presentar recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional contra la sentència i l'aute de dates 21 d'octubre de 1999 i 15 de novembre del 2000, respectivament, dictats pel Tribunal de Corts, per haver-se pogut produir una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució.

Dissetè

Amb data 13 de març del 2001, el Ministeri Fiscal va presentar el seu informe en què considerava que "procedeix la inadmissió a tràmit del referit recurs en quant a les Sres. Maria Dolores De Aldecoa Boceta, Maria Jesús, Sílvia, Cristina i Virgínia Yáñez De Aldecoa per haver transcorregut amb escreix el termini establert en l'article 18 bis de la Llei transitòria de Procediments Judicials, per a la interposició de l'incident de nul·litat previ a la interposició del recurs d'empara en defensa del dret fonamental presumptament vulnerat contra la resolució que vulnerà el dret a la jurisdicció del recurrent, de conformitat amb el que disposa l'article 94 de la Llei Qualificada del Tribunal Constitucional, així com la inadmissió del mateix recurs en quant a Pedro Luís Yáñez Roman per ésser les seves pretensions pròpies de la legalitat ordinària i desprendre's una manca manifesta de contingut constitucional".

Fonaments jurídics

Primer

La representació processal de les Sres. M. Dolores de Aldecoa Boceta, i M. Jesús, Sílvia, Cristina i Virgínia Yáñez de Aldecoa, pretén formular recurs d'empara contra la sentència de data 21 d'octubre de 1999, dictada pel Tribunal de Corts. I, a aquest respecte, s'ha de recordar ab initio que l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, disposa que "El subjecte afectat ha d'al·legar aquesta lesió en defensa del seu dret davant l'òrgan judicial ordinari pels mitjans i recursos que la legislació estableixi", el que s'ha de posar en relació amb l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials, que introdueix l'anomenat incident de nul·litat d'actuacions, que ha de ser interposat com a remei jurisdiccional enfront de les lesions del dret fonamental a la jurisdicció davant dels òrgans jurisdiccional ordinaris. L'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials considera, doncs, que l'incident de nul·litat d'actuacions s'ha d'instar contra les resolucions fermes en les quals s'hagi produït la vulneració del dret fonamental a la jurisdicció en qualsevol de les seves vessants.

Sobre aquesta base, resulta de les actuacions -i així ho confirma l'informe del Ministeri Fiscal- que l'admissió a tràmit del recurs, formulat per les recurrents esmentades, no és procedent, ja que aquest ha estat presentat fora del termini previst en l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials. Efectivament, les Sres. M. Dolores de Aldecoa Boceta, i M. Jesús, Sílvia, Cristina i Virgínia Yáñez de Aldecoa, malgrat haver estat jutjades en rebel·lia, van ser absoltes pel Tribunal de Corts, així doncs no tenien interès en el recurs d'audiència i el termini d'interposició de l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat es va obrir en el moment de la notificació de la resolució objecte del recurs, de data 21 d'octubre de 1999 i, el 30 de novembre del 2000, data en la qual es va interposar efectivament l'incident de nul·litat d'actuacions, aquest termini havia transcorregut a bastament.

Consegüentment, l'admissió a tràmit del recurs d'empara no és procedent, per haver transcorregut amb escreix el termini establert en l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials, per a la interposició de l'incident de nul·litat de conformitat amb el que disposa l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Segon

Quant a les pretensions plantejades per la representació processal del Sr. Pedro Luís Yáñez Román, relatives a vulneracions del dret fonamental a la jurisdicció en les seves diferents vessants, s'ha de destacar -d'acord amb l'informe del Ministeri Fiscal- que ja van ser objecte de resolucions anteriors en via de jurisdicció ordinària, raó per la qual les mateixes pretensions són, a hores d'ara, extemporànies, de conformitat amb la doctrina d'aquest Tribunal, ja especificada en el fonament jurídic anterior, ja que contra les mateixes no es va interposar incident de nul·litat previst en l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials, com tràmit previ indispensable per interposar ulteriorment el recurs d'empara davant d'aquest Tribunal Constitucional, de conformitat amb l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, en defensa dels drets presumptament vulnerats.

I és que cal subratllar que l'aute del Tribunal de Corts, de data 15 de novembre del 2000, mitjançant el qual s'acordava declarar desert el recurs d'audiència presentat pel condemnat en rebel·lia, Sr. Pedro Luís Yáñez Román, no fa altra cosa que complir les disposicions de l'article 252 del Codi de procediment penal, el qual compeleix a declarar la fermesa de la sentència dictada en rebel·lia processal del condemnat i a ordenar-ne l'execució quan el condemnat en rebel·lia esmentat no es presenta a l'acte del judici oral assenyalat per a la celebració del recurs d'audiència del contumaç. Per tant no es pot considerar que el recurrent hagi esgotat la via jurisdiccional ordinària, condició indispensable per demanar l'empara constitucional.

D'això també en resulta que, de l'examen de les actuacions practicades en el marc de la causa penal núm. 28-EP/92, no es desprenen les vulneracions denunciades del dret fonamental invocat, per ser les seves pretensions pròpies de la legalitat ordinària i per implicar una manca manifesta de contingut constitucional, pel que fa a les infraccions al·legades, de conformitat amb el que disposa l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2001-5-RE, interposat per la representació processal de les Sres. M. Dolores de Aldecoa Boceta i M. Jesús, Sílvia, Cristina i Virgínia Yáñez de Aldecoa, contra la sentència i l'aute de data 21 d'octubre de 1999 i 15 de novembre del 2000, respectivament, dictats pel Tribunal de Corts.

Segon

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2001-5-RE, interposat per la representació processal del Sr. Pedro Luís Yáñez Román, contra la sentència i l'aute de data 21 d'octubre de 1999 i 15 de novembre del 2000, respectivament, dictats pel Tribunal de Corts.

Tercer

Notificar el present aute a la representació processal dels recurrents, al president del Tribunal Corts i

---

al Ministeri Fiscal.

Quart

Publicar el present aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, pel Tribunal Constitucional, el 5 d'abril del 2001.

Pere Vilanova Trias

Joan Josep López Burniol

President

Vicepresident

Philippe Ardant

Miguel Ángel Aparicio Pérez

Magistrat

Magistrat